

Sygn. akt V KK 387/22

POSTANOWIENIE

Dnia 27 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Bednarek

w sprawie **K. M.**

w przedmiocie postępowania lustracyjnego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 27 stycznia 2023 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę osoby lustrowanej

od orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 20 stycznia 2022 r., sygn. akt II AKa 381/21

utrzymującego w mocy orzeczenie Sądu Okręgowego w Toruniu

z 1 października 2021 r. sygn. II K 47/21

postanowił:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć osobę lustrowaną kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z dnia 1 października 2021 r., w sprawie o sygn. akt II K 47/21 Sąd Okręgowy w Toruniu, w trybie ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 - 1990 oraz treści tych dokumentów, stwierdził, że K. M. złożył niezgodne z prawdą z prawdą oświadczenie lustracyjne z dnia 18 czerwca 2019 r. w związku z pełnieniem funkcji członka rady dyscypliny naukowej w części dotyczącej oświadczenia, że nie był współpracownikiem w rozumieniu art. 3a ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnieniu informacji o dokumentach organów

bezpieczeństwa państwa z lat 1944 - 1990 oraz treści tych dokumentów. W pkt II sentencji orzeczenia, na podstawie art. 21a ust. 2a ustawy o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 - 1990 oraz treści tych dokumentów orzekł wobec K. M. utratę prawa wybieralności w wyborach do Sejmu, Senatu i Parlamentu Europejskiego oraz w wyborach powszechnych organu i członka organu jednostki samorządu terytorialnego oraz organu jednostki pomocniczej samorządu terytorialnego, której obowiązek utworzenia wynika z ustawy na okres 4 lat. W pkt III sentencji orzeczenia, na podstawie art. 21a ust. 2b ustawy o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 - 1990 oraz treści tych dokumentów orzeka wobec K. M. zakaz pełnienia funkcji publicznej, o której mowa w art. 4 pkt 2 - 57 i 61 tej ustawy na okres 4 lat.

Apelację od ww. orzeczenia złożył obrońca lustrowanego, zakazając je w całości i zarzucając rozstrzygnięciu:

1. obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 3a ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa Państwa z lat 1944-1990 oraz o treści tych dokumentów poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, w sytuacji gdy zachowania K. M. nie można uznać za współpracę z organami bezpieczeństwa z uwagi na brak świadomości, wymuszanie spotkań z funkcjonariuszami, nękanie osoby K. M. przez funkcjonariuszy i kierowane przez nich groźby, co w konsekwencji prowadziło do niespełnienia ustawowych przesłanek współpracy, wobec braku przekazywania informacji organom oraz braku podjęcia konkretnych działań składających się na rzeczywiste współdziałanie z organami bezpieczeństwa;
2. mającą wpływ na treść zaskarżonego wyroku obrazę przepisów postępowania karnego, a mianowicie art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 19 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa Państwa z lat 1944-1990 oraz o treści tych dokumentów poprzez przekroczenie swobodnej oceny dowodów wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, polegającej na przypisaniu zeznaniom wyjaśnieniom lustrowanego K. M. waloru wiarygodności z jednoczesnym pominięciem wskazywanych przez niego okoliczności, co do braku świadomości współpracy z organami bezpieczeństwa, odmawiania przez niego kontaktów,

nieprzekazywania żadnych informacji, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego stwierdzenia, że K. M. złożył niezgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne z dnia 18 czerwca 2019 r. w związku z pełnieniem funkcji członka rady dyscypliny naukowej w części dotyczącej oświadczenia, że nie był współpracownikiem w rozumieniu art. 3a powołanej ustawy;

3. mającą wpływ na treść zaskarżonego wyroku obrazę przepisów postępowania karnego, a mianowicie art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. art. 19 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa Państwa z lat 1944-1990 oraz o treści tych dokumentów poprzez przekroczenie swobodnej oceny dowodów wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, polegającej na pominięciu wskazanej przez świadka A. D. okoliczności, iż oświadczenie z k. 58 nie stanowi zobowiązania do współpracy i faktu fikcyjności współpracy, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego stwierdzenia, że K. M. złożył niezgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne z dnia 18 czerwca 2019r. w związku z pełnieniem funkcji członka rady dyscypliny naukowej w części dotyczącej oświadczenia, że nie był współpracownikiem w rozumieniu art. 3a powołanej ustawy.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia w punkcie I poprzez stwierdzenie, że K. M. złożył prawdziwe oświadczenie lustracyjne z dnia 18 czerwca 2019 r. w związku z pełnieniem funkcji członka rady dyscypliny naukowej w części dotyczącej oświadczenia, że nie był współpracownikiem w rozumieniu art. 3a ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa Państwa z lat 1944-1990 oraz o treści tych dokumentów oraz w punkcie II, III i IV poprzez ich uchylenie.

W odpowiedzi na apelację, prokurator Oddziałowego Biura Lustracyjnego IPN w Gdańsku wniósł o nieuwzględnianie apelacji obrońcy lustrowanego i utrzymania orzeczenia Sądu I instancji w mocy.

Orzeczeniem z dnia 20 stycznia 2022 r., w sprawie o sygn. akt II Aka 381/21 Sąd Apelacyjny w Gdańsku, na skutek rozpoznania apelacji utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Kasację od ww. orzeczenia złożył obrońca lustrowanego, zaskarżając je w całości i zarzucając:

1. rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. art. 19 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa Państwa z lat 1944-1990 oraz o treści tych dokumentów poprzez przekroczenie swobodnej oceny dowodów z dokumentów historycznych i wyjaśnień lustrowanego K. M. polegającej na pominięcia faktu, iż jedynie lustrowany K. M. posiadał wiedzę, co do jego odczuć i świadomości podejmowanych decyzji, prowadzącej do dowolnego ustalenia, że K. M. miał zachowaną możliwość oparcia się presji funkcjonariuszy i odmowy współpracy oraz do pominięcia wskazywanych przez lustrowanego okoliczności, co do braku świadomości współpracy z organami bezpieczeństwa, odmawiania przez niego kontaktów, nieprzekazywania żadnych informacji, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego stwierdzenia, że K. M. złożył niezgodne z prawdą z prawdą oświadczenie lustracyjne z dnia 18 czerwca 2019r. w związku z pełnieniem funkcji członka rady dyscypliny naukowej w części dotyczącej oświadczenia, że nie był współpracownikiem w rozumieniu art. 3a powołanej ustawy;
2. rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. art. 19 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa Państwa z lat 1944-1990 oraz o treści tych dokumentów poprzez przekroczenie swobodnej oceny dowodów z dokumentów historycznych i zeznań świadka A. D., polegającej na uznaniu zeznań świadka A. D. za dość nieudolną próbę swoistego ekskulpowania lustrowanego, w sytuacji gdy w/w świadek wskazał wprost, iż oświadczenie z k. 58 nie stanowi zobowiązania do współpracy i faktu fikcyjności współpracy, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego stwierdzenia, że K. M. złożył niezgodne z prawdą z oświadczenie lustracyjne z dnia 18 czerwca 2019r. w związku z pełnieniem funkcji członka rady dyscypliny naukowej w części dotyczącej oświadczenia, że nie był współpracownikiem w rozumieniu art. 3a powołanej ustawy;
3. rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 457 § 3 k.p.k. polegające na nieodniesieniu się przez Sąd II instancji do oceny materiału dowodowego dokonanej przez Sąd I instancji,

niedokonaniu przez Sąd II instancji oceny dowodów, których dotyczą zarzuty apelacji, co nie pozwala na wykluczenie, że zarzuty apelacji nie były rozważone mało wnikliwie, czy wręcz wadliwie.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia w punkcie I poprzez stwierdzenie, że K. M. złożył prawdziwe oświadczenie lustracyjne z dnia 18 czerwca 2019 r. w związku z pełnieniem funkcji członka rady dyscypliny naukowej w części dotyczącej oświadczenia, że nie był współpracownikiem w rozumieniu art. 3a ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa Państwa z lat 1944-1990 oraz o treści tych dokumentów, w punkcie II poprzez jego uchylenie, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu II instancji i przekazanie niniejszej sprawy Sądowi II instancji w celu ponownego jej rozpoznania.

W odpowiedzi na kasację, prokurator Oddziałowego Biura Lustracyjnego IPN w Gdańsku wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy lustrowanego K. M. okazała się oczywiście bezzasadna. Analiza treści wywiedzionych w kasacji zarzutów prowadzi do wniosku, że w znacznej części stanowią one powielenie zarzutów apelacyjnych, a skarżący poza powtórzeniem też zawartych już w apelacji, nie wskazał na żadne okoliczności, które mogłyby podważyć zasadność stanowiska sądu drugiej instancji.

Zgodnie z art. 523 § 1 k.p.k. kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Dotyczy to uchybień sądu odwoławczego. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, Sąd Najwyższy nie jest uprawniony dokonywać w ramach postępowania kasacyjnego ponownej oceny dowodów i na tej podstawie kontrolować prawidłowość poczynionych ustaleń faktycznych. Z treści analizowanej kasacji wynika jednak, że obrońca lustrowanego stawiając zarzuty naruszenia art. 7 i 410 k.p.k. zmierza do tego, aby Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym przeprowadził ponowną kontrolę odwoławczą orzeczenia sądu *meriti* i dokonał odmiennej oceny materiału dowodnego, w sposób zgodny ze stanowiskiem przedstawionym w nadzwyczajnym środku zaskarżenia.

Odnosząc się do zarzutów obrazy art. 7 i art. 410 k.p.k. zw. z art. art. 19 ustawy z dnia 18 października 2006 r. zawartych w pkt 1 i pkt 2 wywiedzionej kasacji, stanowiących powtórzenie zarzutów apelacyjnych to wskazać należy, że sąd odwoławczy – Sąd Apelacyjny Gdańsku w tej sprawie nie przeprowadzał żadnego postępowania dowodowego, ani nie dokonał odmiennej oceny dowodów od tej, której dokonał Sąd Okręgowy, nie mógł więc obrazić art. 7 k.p.k. Skuteczne postawienie ww. zarzutu rozstrzygnięciu sądu odwoławczego jest możliwe w przypadku gdy sąd odwoławczy uzupełniając przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe dokonał tego w sposób sprzeczny z wymogami określonymi w art. 7 k.p.k., lub w przypadku gdy skutek kontroli instancyjnej dokonuje odmiennej od oceny sądu I instancji oceny materiału dowodowego. W przedmiotowej sprawie, Sąd Apelacyjny nie dostrzegając w toku kontroli instancyjnej konieczności uzupełniania postępowania dowodowego, utrzymał wyrok Sądu I instancji w mocy. Z tych też względów chybiony jest zarzut naruszenia art. 410 k.p.k.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, zarzut naruszenia art. 410 k.p.k. może być zasadny w przypadku, gdyby sąd opierał się w sprawie na materiale dowodowym, który w sprawie nie został ujawniony, bądź orzekał w oparciu jedynie o część ujawnionego materiału dowodowego (tak: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2013 r., IV KK 82/13,LEX nr 1350322). Taka sytuacja nie miała w przedmiotowej sprawie miejsca ponieważ sąd odwoławczy nie przeprowadzał w sprawie postępowania dowodowego i nie zmienił zaskarżonego wyroku co do istoty. Nie stanowi podstawy do uznania zasadności ww. zarzutu samo przekonanie skarżącego o konieczności odmiennej oceny poszczególnych dowodów. Podsumowując wskazać należy, że zarzuty z pkt 1 i 2 kasacji zostały nieprawidłowo skonstruowane i jako skierowane *de facto* przeciwko orzeczeniu sądu I instancji zmierzają do nieuprawnionego na etapie postępowania kasacyjnego kwestionowania oceny dowodów i dokonanych ustaleń faktycznych.

Trzeci z zarzutów tj. zarzut naruszenia art. 457 § 3 k.p.k również okazał się bezzasadny bowiem z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że sąd odwoławczy odniósł się do każdego z zarzutów podniesionych w apelacji obrońcy lustrowanego oraz w sposób szczegółowy uargumentował dlaczego uznał

poszczególne zarzuty ze bezzasadne. W treści uzasadnienia sąd ustosunkował się do zarzutu błędnej zdaniem skarżącego oceny wyjaśnień lustrowanego K. M. w zakresie braku świadomości współpracy z organami bezpieczeństwa, a także niewłaściwej zdaniem obrońcy oceny zeznań świadka A. D., w konsekwencji wskazując dlaczego zachowanie K. M., w sposób ustalony przez sądy obu instancji, wypełniło znamiona współpracy z organami bezpieczeństwa państwa PRL w rozumieniu art. 3a ust. 1 ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach.

Mając na uwadze powyższe, kasację należało oddalić jako oczywiście bezzasadną, a kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążyć lustrowanego.